

رابطه اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه با پیشرفت تحصیلی با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر

علی اصغر حسینمردی^۱، شهره قربان شیرودی^{۲*}، محمد رضا زربخش بحری^۳، طاهر تیزدست^۴

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۵/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۶/۳۱

چکیده

هدف: هدف این پژوهش تعیین رابطه اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه با پیشرفت تحصیلی با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر بود.

روش‌شناسی: این مطالعه توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه پژوهش دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه مناطق ۲ و ۵ شهر تهران در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ بودند. حجم نمونه ۶۰۴ نفر در نظر گرفته شد که با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه اشتیاق تحصیلی (Fredricks et al, 2004)، مقیاس اشتیاق به مدرسه (Veiga, 2016)، مقیاس احساس تعلق به مدرسه (Arslan & Duru, 2017)، پرسشنامه انگیزش پیشرفت تحصیلی (Hermans, 1970) و معدل نیمسال قبل به عنوان شاخص پیشرفت تحصیلی بودند. داده‌ها با روش‌های ضرایب همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر در نرم‌افزارهای SPSS و AMOS تحلیل شدند.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که مدل رابطه اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه با پیشرفت تحصیلی با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی برازش مناسبی داشت. همچنین، هر سه متغیر اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه بر انگیزش پیشرفت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی و متغیر انگیزش پیشرفت تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی اثر مستقیم و معنادار داشت ($P < 0/05$). علاوه بر آن، اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی اثر غیرمستقیم و معنادار داشتند ($P < 0/05$).

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج برای افزایش و ارتقای پیشرفت تحصیلی می‌توان زمینه را برای بهبود اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه، احساس تعلق به مدرسه و انگیزش پیشرفت تحصیلی فراهم کرد.

واژگان کلیدی: اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه، احساس تعلق به مدرسه، پیشرفت تحصیلی، انگیزش پیشرفت تحصیلی

۱- دانشجوی دکتری روان‌شناسی عمومی، دانشکده روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، مازندران، ایران ^{ID}

۲- دانشیار گروه روانشناسی، دانشکده روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، مازندران، ایران. (نویسنده مسئول). ^{ID}

۳- استادیار گروه روانشناسی، دانشکده روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، مازندران، ایران. ^{ID}

۴- استادیار گروه روانشناسی، دانشکده روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، مازندران، ایران. ^{ID}

مقدمه

عملکرد تحصیلی به میزان یادگیری مطالب و محتوی آموزشی اشاره دارد و معیاری جهت سنجش آن در نظام‌های آموزشی است که دارای دو بعد پیشرفت تحصیلی و پسرفت تحصیلی می‌باشد (Takase & Yoshida, 2021). پیشرفت تحصیلی فراگیران هر نظام آموزشی نشان‌دهنده موفقیت و کارایی آن نظام آموزشی در تحقق اهداف و برنامه‌های خود است (Watson, Sotardi, Park & Roy, 2021). پیشرفت تحصیلی به جلوه‌ای از جایگاه تحصیلی اشاره دارد که بیانگر بهبود و ارتقای نمره‌ای برای یک دوره با میانگین نمرات درس‌های مختلف می‌باشد (Jiang, Xiao, Liu, Guo, Jiang & Du, 2019). پیشرفت تحصیلی مهم‌ترین شاخص برای موفقیت نظام آموزشی و دستیابی فراگیران به اهداف آموزشی از قبل تعیین شده است که غالباً با آزمون‌های استاندارد اندازه‌گیری می‌شود (Lai, Lee & Lai, 2020).

پیشرفت و افت تحصیلی دانش‌آموزان یکی از ملاک‌های کارایی نظام آموزشی است و کشف و مطالعه متغیرهای تاثیرگذار بر آن به شناخت بهتر و پیش‌بینی آن کمک زیادی می‌کند. بنابراین، بررسی متغیرهایی که با پیشرفت تحصیلی رابطه دارند یکی از موضوعات اساسی پژوهش در نظام آموزش و پرورش است (Aboutalebi, 2021). یکی از عوامل مرتبط با پیشرفت تحصیلی، اشتیاق تحصیلی است (Kwon, Kupzyk & Benton, 2018) که به میزان انرژی یا نیرویی که یک فراگیر صرف انجام فعالیت‌های تحصیلی می‌کند و میزان اثربخشی و کارایی آن اطلاق می‌شود (Rossi, Rosli & Yip, 2017). اشتیاق تحصیلی دارای سه بخش شناختی، رفتاری و هیجانی است؛ به طوری که اشتیاق شناختی به سرمایه‌گذاری شخصی فراگیران در فعالیت‌های یادگیری و میزان خودتنظیمی، استفاده از راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی و التزام به یادگیری تبحری، اشتیاق رفتاری به شرکت فعال و درگیرانه فراگیران در روابط کلاس، مطالعه در محیط آموزشی و خانه، فعالیت‌های فوق‌برنامه تحصیلی و داشتن رفتارهای مثبت تحصیلی و اشتیاق هیجانی به عشق، علاقه، لذت، سرزندگی، رغبت، تمایل و تعلق به کل محیط آموزشی اعم از معلم، مدیر، مربیان و معاونان، همسالان اشاره دارد (Larson, Bottiani, Pas, Kush & Bradshaw, 2019). این سازه به‌عنوان یک ساختار انگیزشی منعکس‌کننده تعهد یادگیرنده نسبت به تحصیل است که بر سایر عملکردهای تحصیلی تاثیر می‌گذارد (Ma & Bennett, 2021). افراد با اشتیاق تحصیلی بالا دارای توجه و تمرکز بیشتری بر مطالب آموزشی دارند، بیشتر تلاش می‌کنند، از انجام وظایف تحصیلی لذت بیشتری می‌برند، از انجام رفتارهای ناسازگارانه و نامطلوب اجتماعی بیشتر اجتناب می‌نمایند و به قوانین و مقررات آموزشی تعهد بیشتری نشان می‌دهند (Datu & King, 2018).

یکی دیگر از عوامل مرتبط با پیشرفت تحصیلی، اشتیاق به مدرسه است که موضوعی نسبتاً جدید و مورد توجه متخصصان تعلیم و تربیت می‌باشد (Fang & Ding, 2020). اشتیاق به مدرسه به‌عنوان نقطه محوری اکثر نظریه‌های مربوط به افت تحصیلی بر نظریه کنترل اجتماعی استوار شده که بر نقش احساس‌های فردی دلبستگی و تعلق به نهادهای اجتماعی تاکید می‌کند. در نظریه کنترل اجتماعی رفتارهای ضد اجتماعی بر اساس پیوندهای رابطه بین فرد و جامعه تبیین و بر همین اساس بی‌اشتیاقی نتیجه تضعیف رابطه فرد با نهادهای آموزشی است که این پیوندها با تعهد، باورها، دلبستگی و اشتیاق مشخص می‌شوند (Yang, Chen, Rhodes & Orooji, 2018). این سازه میزان آگاهی دانش‌آموزان به مدرسه را افزایش می‌دهد، تلاش و انرژی آنها را به یادگیری تقویت می‌کند، به آنان اجازه می‌دهد تا فرایندهای مختلف یادگیری و آینده خود را بررسی کنند و باعث بهبود عملکرد و نتایج تحصیلی می‌شود (Jiang & Dong, 2020). دانش‌آموزان دارای اشتیاق به مدرسه در فعالیت‌های کلاسی فعال هستند و مشارکت می‌کنند، نسبت به یادگیری از خود علاقه و انگیزه بالایی نشان می‌دهند، نمره‌های بالاتری می‌گیرند و به اهداف بالای آموزشی دست می‌یابند (Zhu, Tian, Zhou & Huebner, 2019).

یکی دیگر از عوامل مرتبط با پیشرفت تحصیلی، احساس تعلق به مدرسه می‌باشد (Korpershoek, Canrinus, Fokkens-Bruinsma & De Boer, 2020) که به معنای کیفیت ارتباط و احساس همبستگی دانش‌آموزان با همکلاسی‌ها و معلمان خود و نشان‌دهنده احساس پذیرش، احترام و حمایت مدرسه از دانش‌آموزان است (Lee & Huang, 2021). احساس تعلق به مدرسه به‌عنوان اعمالی که باعث سازگارشدن دانش‌آموزان در انجام یک فعالیت یا مکان خاص می‌شود و به دنبال آن احساس وابستگی به افراد، موضوعات و محیط‌های مختلف را در پی دارد، تعریف می‌شود (Hughes, 2021).

Im & Allee, 2015). بنابراین، تعلق به مدرسه نشان‌دهنده این است که دانش‌آموزان چه احساسی نسبت به مدرسه خود دارند و چقدر به همسالان، معلمان و کادر آموزشی و اجرایی مدرسه احساس تعلق می‌کنند (Wong, Parent & Konishi, 2019). دانش‌آموزان دارای احساس تعلق به مدرسه در فعالیتهای مدرسه سهیم می‌شوند، خود را متعهد به رعایت قوانین و مقررات مدرسه می‌دانند و انگیزه بالایی برای رسیدن به اهداف مورد نظر مدرسه دارند (Li & Jiang, 2018).

انگیزش پیشرفت تحصیلی یکی از متغیرهایی است که می‌تواند بین متغیرهای تحصیلی نقش واسطه‌ای داشته باشد (Rodriguez, Nunez, Valle, Freire, Ferradas & Rodriguez-Llorente, 2019). انگیزش بر کارهای شناختی و عملکردهای تحصیلی تاثیر دارد و انگیزش پیشرفت تحصیلی باعث تحرک و پویایی افراد جهت اتمام فعالیتهای مورد نظر و دستیابی به شایستگی‌ها و هدفهای تحصیلی می‌شود (Meens, Bakx, Klimstra & Denissen, 2018). این سازه به معنای میل، تمایل و علاقه کلی فرد به موفقیت در زمینه‌های تحصیلی است که به‌عنوان یک حالت یا وضعیت روانشناختی باعث بهبود یادگیری و پیشرفت تحصیلی می‌شود (Karaman & Watson, 2017). افراد دارای انگیزش پیشرفت بالا تمایل زیادی به بهبود عملکردهای خود دارند، غالباً وظیفه‌شناس هستند، از راهبردهای مقابله‌ای سازگار استفاده می‌کنند و تمایل زیادی به انجام فعالیتهای چالش‌انگیز و با سطح دشواری متوسط دارند (Maponya, 2020).

از یک سو پژوهش‌هایی درباره روابط اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه با انگیزش پیشرفت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی انجام شده و از سوی دیگر گاهی نتایج پژوهش‌ها متفاوت بوده است. برای مثال نتایج پژوهش Aboutalebi (2020) نشان داد که اشتیاق تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تاثیر مثبت و معنادار داشت. Moradi, Asadzadeh, Karami & Najafi (2019) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که اشتیاق تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی اثر مستقیم و معنادار داشت. در پژوهشی دیگر Zebing (2019) گزارش کردند که اشتیاق تحصیلی با پیشرفت تحصیلی و انگیزش پیشرفت در دانشجویان رابطه مثبت و معنادار داشت. Wang & Eccles (2013) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که اشتیاق تحصیلی با انگیزش پیشرفت رابطه مثبت و معنادار داشت. در پژوهشی دیگر Naami & Piriayie (2012) گزارش کردند که بین اشتیاق تحصیلی و انگیزش پیشرفت تحصیلی رابطه معناداری وجود داشت. همچنین، نتایج پژوهش Estevez, Rodriguez-Llorente, Pineiro, Gonzalez-Suarez & Valle (2021) حاکی از رابطه مثبت و معنادار اشتیاق مدرسه با پیشرفت تحصیلی بود. Bakadorova & Raufelder (2017) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که اشتیاق مدرسه دانش‌آموزان با انگیزش و عزت‌نفس تحصیلی رابطه مثبت و معنادار داشت. علاوه بر آن، نتایج پژوهش Korpershoek et al (2020) نشان داد که تعلق به مدرسه و انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معنادار داشت. Demiroz (2020) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که تعلق به مدرسه دانش‌آموزان با پیشرفت تحصیلی آنان رابطه معنادار مثبت داشت. در پژوهشی دیگر Ahmadi, Hassani & Mousavi (2019) گزارش کردند که حس تعلق به مدرسه بر پیشرفت تحصیلی اثر مستقیم و معنادار داشت. در مقابل، Yazdanpour, Barghi Moghadam & Mirsamadi (2019) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که احساس تعلق به مدرسه بر موفقیت تحصیلی اثر معناداری نداشت. در پژوهشی دیگر Makian & Kalanta Kosheh (2015) گزارش کردند که احساس تعلق به مدرسه با فرسودگی تحصیلی رابطه معنادار منفی و با انگیزش پیشرفت رابطه معنادار مثبت داشت. افزون بر آن، نتایج پژوهش Sivrikaya (2019) حاکی از رابطه معنادار مثبت انگیزش پیشرفت و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان بود. Hossein Mardi & Hossein Mardi (2015) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که انگیزش پیشرفت و پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معنادار داشتند.

بحث پیشرفت تحصیلی در نظام‌های آموزشی از جمله نظام آموزش و پرورش همواره یکی از داغ‌ترین مباحث پژوهشی بوده و هست و این سازه به‌عنوان مهم‌ترین شاخص موفقیت نظام آموزشی در نظر گرفته می‌شود که معمولاً توسط آزمون‌های استاندارد شده اندازه‌گیری می‌شود. با اینکه پژوهش‌های بسیاری روابط متغیرهای تحصیلی با پیشرفت تحصیلی را بررسی کردند، اما پژوهش‌های قبلی کمتر به نقش متغیرهای اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه پرداختند و پژوهشی درباره آنها با میانجی انگیزش پیشرفت تحصیلی یافت نشد. یکی دیگر از چالش‌های پژوهش‌های قبلی که لزوم پژوهش درباره

متغیرهای مذکور را بیشتر نشان می‌دهد، وجود تفاوت در نتایج پژوهش قبلی است. به عبارت، با اینکه نتایج اکثر پژوهش‌های قبلی حاکی از رابطه معنادار بین متغیرهای مذکور بودند، اما نتایج برخی پژوهش‌ها حاکی از عدم وجود رابطه معنادار بین آنها بوده است. در نتیجه، عوامل فوق باعث شد که پژوهشگران برای جمع‌بندی درباره روابط متغیرهای مذکور اقدام به پژوهشی با هدف تعیین رابطه اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه با پیشرفت تحصیلی با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر کنند.

بنابراین، فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر بودند: ۱. اشتیاق تحصیلی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر اثر مستقیم و معنادار دارد. ۲. اشتیاق تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر اثر مستقیم و معنادار دارد. ۳. اشتیاق به مدرسه بر انگیزش پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر اثر مستقیم و معنادار دارد. ۴. اشتیاق به مدرسه بر پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر اثر مستقیم و معنادار دارد. ۵. احساس تعلق به مدرسه بر انگیزش پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر اثر مستقیم و معنادار دارد. ۶. احساس تعلق به مدرسه بر پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر اثر مستقیم و معنادار دارد. ۷. اشتیاق تحصیلی با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر اثر غیرمستقیم و معنادار دارد. ۸. اشتیاق به مدرسه با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر اثر غیرمستقیم و معنادار دارد. ۹. احساس تعلق به مدرسه با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر اثر غیرمستقیم و معنادار دارد.

روش شناسی

این مطالعه توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه پژوهش دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه مناطق ۲ و ۵ شهر تهران در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ بودند. حجم نمونه ۶۰۴ نفر در نظر گرفته شد که با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. در این روش نمونه‌گیری ابتدا لیست مدارس هر یک از دو ناحیه تهیه و از هر ناحیه تعدادی مدرسه و سپس از هر مدرسه تعدادی کلاس در رشته‌های تحصیلی متفاوت انتخاب و همه دانش‌آموزان کلاس در صورت داشتن شرایط ورود به مطالعه شامل تمایل جهت شرکت در پژوهش، امضای رضایت‌نامه شرکت آگاهانه در پژوهش، زندگی همراه با پدر و مادر، عدم وقوع رخداد‌های تنش‌زا مانند مرگ نزدیکان در سه ماه گذشته و عدم تجدید در نیمسال قبل به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. پس از هماهنگی با مسئولان اداره آموزش و پرورش مناطق ۲ و ۵ و تهیه لیست مدارس و آمار آنها، اقدام به نمونه‌گیری شد و بعد از هماهنگی لازم با کادر اجرایی مدرسه برای دانش‌آموزان کلاس‌های منتخب رعایت نکات اخلاقی و اهمیت و ضرورت پژوهش بیان و از آنها خواسته شد تا بعد از موافقت جهت شرکت در پژوهش به ابزارهای پژوهش به‌صورت صادقانه و کامل پاسخ دهند و هیچ آیتیم یا گویه‌ای را بدون پاسخ نگذارند.

ابزارهای پژوهش شامل فرم اطلاعات جمعیت‌شناختی و پرسشنامه اشتیاق تحصیلی (Fredricks et al, 2004)، مقیاس اشتیاق به مدرسه (Veiga, 2016)، مقیاس احساس تعلق به مدرسه (Arslan & Duru, 2017)، پرسشنامه انگیزش پیشرفت تحصیلی (Hermans, 1970) و معدل نیمسال قبل به‌عنوان شاخص پیشرفت تحصیلی بودند. پرسشنامه اشتیاق تحصیلی توسط Fredricks, Blumenfeld & Paris (2004) با ۱۵ آیتیم ساخته شد. آیتیم‌ها به‌صورت مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت از یک (هرگز) تا پنج (همیشه) نمره‌گذاری می‌شوند. نمره ابزار با مجموع نمره گویه‌ها محاسبه و به این ترتیب حداقل نمره در آن ۱۵ و حداکثر نمره در آن ۷۵ است و نمره بیشتر نشان‌دهنده اشتیاق تحصیلی بالاتر می‌باشد. آنان روایی سازه ابزار را با روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و نتایج حاکی از وجود سه عامل شناختی، رفتاری و هیجانی بود و پایایی کل آن را با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۶ گزارش کردند. Yarahmadi, Ebrahimibakht, Asadzadeh & Ahmadian (2018) پایایی ابزار را بر روی ۶۰ نفر از دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ بدست آوردند. در پژوهش حاضر بر روی ۶۰۴ نفر از دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه پایایی با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۰ محاسبه شد.

مقیاس اشتیاق به مدرسه توسط Veiga (2016) با ۲۰ آیتیم ساخته شد. آیتیم‌ها به‌صورت مقیاس شش گزینه‌ای لیکرت از یک (کاملاً مخالفم) تا شش (کاملاً موافقم) نمره‌گذاری و برخی گویه‌ها به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. نمره ابزار با مجموع

نمره گویه‌ها محاسبه و به این ترتیب حداقل نمره در آن ۲۰ و حداکثر نمره در آن ۱۲۰ است و نمره بیشتر نشان‌دهنده اشتیاق به مدرسه بالاتر می‌باشد. او روایی سازه ابزار را با روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و نتایج حاکی از وجود چهار عامل شناختی، هیجانی، رفتاری و پویایی بود و پایایی کل آن را با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۲ گزارش کردند. Rasoli Khorshidi, Arab Ameri & Bahrami (2019) روایی همگرایی ابزار را بر روی ۴۲۰ نفر از دانش‌آموزان پایه‌های دهم تا دوازدهم با پرسشنامه اشتیاق به مدرسه Wang, Willett & Eccles (2011) تایید و پایایی ابزار را با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸ بدست آوردند. در پژوهش حاضر بر روی ۶۰۴ نفر از دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه پایایی با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۲ محاسبه شد.

مقیاس احساس تعلق به مدرسه توسط Arslan & Duru (2017) با ۱۰ آیتم ساخته شد. آیت‌ها به صورت مقیاس چهار گزینه‌ای لیکرت از یک (تقریباً هرگز) تا چهار (تقریباً همیشه) نمره‌گذاری و برخی گویه‌ها به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. نمره ابزار با مجموع نمره گویه‌ها محاسبه و به این ترتیب حداقل نمره در آن ۱۰ و حداکثر نمره در آن ۴۰ است و نمره بیشتر نشان‌دهنده احساس تعلق به مدرسه بالاتر می‌باشد. آنان روایی سازه ابزار را با روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و نتایج حاکی از وجود دو عامل پذیرش مدرسه و طرد مدرسه بود و پایایی کل آن را با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۲ گزارش کردند. Sheykholeslami & Khakdal Ghojebeglo (2019) روایی سازه ابزار را بر روی ۳۴۸ دانش‌آموز دوره متوسطه دوم با روش تحلیل عاملی تاییدی، تایید و پایایی ابزار را با روش‌های آلفای کرونباخ ۰/۷۷ و بازآزمایی ۰/۷۶ بدست آوردند. در پژوهش حاضر بر روی ۶۰۴ نفر از دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه پایایی با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۶ محاسبه شد.

پرسشنامه انگیزش پیشرفت تحصیلی توسط Hermans (1970) با ۲۹ جمله ناقص ساخته شد. آیت‌ها به صورت مقیاس چهار گزینه‌ای لیکرت از یک (گزینه الف) تا چهار (گزینه د) نمره‌گذاری و برخی گویه‌ها به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. نمره ابزار با مجموع نمره گویه‌ها محاسبه و به این ترتیب حداقل نمره در آن ۲۹ و حداکثر نمره در آن ۱۱۶ است و نمره بیشتر نشان‌دهنده انگیزش پیشرفت تحصیلی بالاتر می‌باشد. او روایی محتوایی ابزار را با نظر متخصصان تایید و پایایی کل آن را با روش‌های آلفای کرونباخ ۰/۸۴ و بازآزمایی ۰/۸۲ گزارش کردند. Rasouli Khorshidi, Sarami, Naderi & Shojaei (2018) پایایی ابزار را بر روی ۵۰۸ نفر از دانشجویان با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۰ بدست آوردند. در پژوهش حاضر بر روی ۶۰۴ نفر از دانش‌آموزان پسر دوره دوم متوسطه پایایی با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۳ محاسبه شد. داده‌های پژوهش حاضر با روش‌های ضرایب همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر در نرم‌افزارهای SPSS و AMOS تحلیل شدند.

یافته‌ها

در این پژوهش ۶۰۴ نفر از دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه در رشته‌های علوم تجربی (۱۹۷ نفر معادل ۳۲/۶۱ درصد)، علوم ریاضی (۱۷۲ نفر معادل ۲۸/۴۸ درصد) و ادبیات و علوم انسانی (۲۳۵ نفر معادل ۳۸/۹۱ درصد) حضور داشتند. میانگین، انحراف معیار، کجی، کشیدگی و ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش در دانش‌آموزان پسر در جدول ۱ ارائه شد.

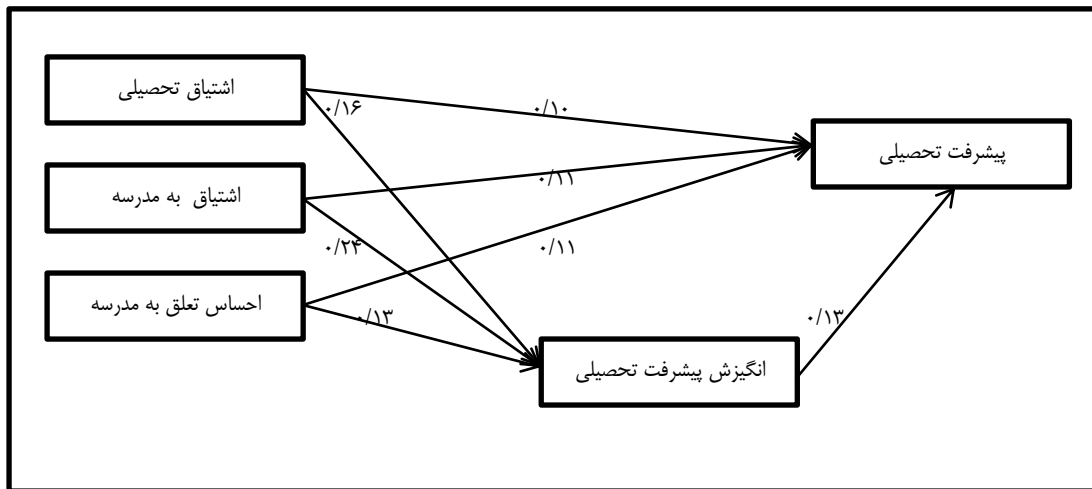
جدول ۱. میانگین، انحراف معیار، کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش در دانش‌آموزان پسر

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی	۱	۲	۳	۴	۵
۱. اشتیاق تحصیلی	۴۱/۳۴	۹/۳۵	-۰/۵۴	-۰/۱۴	۱				
۲. اشتیاق به مدرسه	۶۵/۱۶	۹/۸۹	-۰/۲۴	-۰/۱۱	۰/۵۱**	۱			
۳. احساس تعلق به مدرسه	۳۹/۲۸	۵/۶۱	۰/۲۷	۰/۶۰	۰/۱۸**	۰/۴۶**	۱		
۴. انگیزش پیشرفت تحصیلی	۱۱۳/۸۱	۱۱/۷۹	۰/۱۱	۰/۰۲	۰/۳۲**	۰/۵۴**	۰/۲۷**	۱	
۵. پیشرفت تحصیلی	۱۷/۲۱	۱/۷۱	-۰/۱۴	-۰/۴۲	۰/۱۶**	۰/۱۹**	۰/۱۸**	۰/۲۰**	۱

** $P < 0.01$

طبق نتایج جدول ۱ فرض نرمالیتی به دلیل مقدار کجی و کشیدگی در دامنه +۱ تا -۱ تایید و فرض همبستگی کافی بین همه متغیرهای اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه، احساس تعلق به مدرسه، انگیزش پیشرفت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی تایید شد

($P < 0.05$). بنابراین، شرایط استفاده از روش تحلیل مسیر وجود داشت. مدل برازش شده رابطه اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه با پیشرفت تحصیلی با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی به همراه ضرایب استاندارد مسیرها در دانش‌آموزان پسر در شکل ۱ ارائه شد.

شکل ۱. مدل برازش شده متغیرهای پژوهش حاضر در دانش‌آموزان پسر

در شکل ۱ مدل برازش شده رابطه اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه با پیشرفت تحصیلی با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی به همراه ضرایب استاندارد مسیرها در دانش‌آموزان پسر قابل مشاهده است. نتایج شاخص‌های مدل برازش شده رابطه اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه با پیشرفت تحصیلی با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر در جدول ۲ ارائه شد.

جدول ۲. نتایج شاخص‌های مدل برازش شده رابطه اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه با پیشرفت تحصیلی با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی به همراه ضرایب استاندارد مسیرها در دانش‌آموزان پسر

شاخص‌ها	χ^2/df	RMSEA	GFI	AGFI	IFI	TLI	CFI
مقدار تحلیل‌ها	۱/۸۳	۰/۰۵	۰/۹۹	۰/۹۷	۰/۹۹	۰/۹۷	۰/۹۹
مقدار قابل قبول	< ۳	< ۰/۰۸	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰

طبق نتایج جدول ۲ مدل رابطه اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه با پیشرفت تحصیلی با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی برازش مناسبی داشت. نتایج اثرهای مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای پژوهش در دانش‌آموزان پسر در جدول ۳ ارائه شد.

جدول ۳. نتایج اثرهای مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای پژوهش در دانش‌آموزان پسر

اثرهای مستقیم و غیرمستقیم	ضرایب استاندارد	معناداری
اثر مستقیم اشتیاق تحصیلی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر	۰/۱۶	۰/۰۰۹
اثر مستقیم اشتیاق تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر	۰/۱۰	۰/۰۴۳
اثر مستقیم اشتیاق به مدرسه بر انگیزش پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر	۰/۲۴	۰/۰۰۱
اثر مستقیم اشتیاق به مدرسه بر پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر	۰/۱۱	۰/۰۳۹
اثر مستقیم احساس تعلق به مدرسه بر انگیزش پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر	۰/۱۳	۰/۰۱۹
اثر مستقیم احساس تعلق به مدرسه بر پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر	۰/۱۱	۰/۰۴۰
اثر مستقیم انگیزش پیشرفت تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر	۰/۱۳	۰/۰۲۰
اثر غیرمستقیم اشتیاق تحصیلی با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر	۰/۰۲	۰/۰۴۲
اثر غیرمستقیم اشتیاق به مدرسه با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر	۰/۰۳	۰/۰۳۵
اثر غیرمستقیم احساس تعلق به مدرسه با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر	۰/۰۲	۰/۰۴۸

طبق نتایج جدول ۳ هر سه متغیر اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه بر انگیزش پیشرفت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی و متغیر انگیزش پیشرفت تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی اثر مستقیم و معنادار داشت ($P < 0.05$). علاوه بر آن،

اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی اثر غیرمستقیم و معنادار داشتند ($P < 0.05$).

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به تفاوت در نتایج پژوهش‌های قبلی و لزوم انجام پژوهش‌های بیشتر درباره پیشرفت تحصیلی به‌عنوان مهم‌ترین شاخص موفقیت نظام‌های آموزشی، هدف این پژوهش تعیین رابطه اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه با پیشرفت تحصیلی با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر بود.

یافته‌ها نشان داد که متغیر اشتیاق تحصیلی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی اثر مستقیم و معنادار داشت. این یافته‌ها در زمینه اثر اشتیاق تحصیلی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی با یافته‌های پژوهش‌های Wang & Zebing (2019)، Eccles (2013) و Naami & Piriayie (2012) و در زمینه اثر اشتیاق تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی با یافته‌های پژوهش‌های Aboutalebi (2020)، Moradi et al (2019) و Zebing (2019) همسو بود. در تبیین این یافته‌ها بر مبنای پژوهش Aboutalebi (2020) می‌توان گفت که اشتیاق تحصیلی به‌عنوان یک رویکرد نوین انگیزشی درونی به معنای رفتارهای مثبت در کلاس و اشتیاق در انجا تکالیف مدرسه که دربرگیرنده سه جنبه شور و شغف، از خود بی‌خودشدن و جذب‌شدن در دانش‌آموزان است. این سه مفهوم به‌صورت پافشاری و حالت هیجانی- انگیزشی مثبت در مورد کارهای مدرسه در فراگیران نمود پیدا می‌کند. بر مبنای پژوهش Moradi et al (2019) باید گفت که اشتیاق دانش‌آموزان به یک فعالیت تحصیلی در نگاه اول اشاره دارد به اینکه تکلیف توجه دانش‌آموز را جلب کرده است و پس از آن تأمین انرژی لازم جهت تداوم هیجان و اشتیاق تا پایان تکلیف است. با این حال باید در نظر داشت که دانش‌آموزان در یادگیری درگیر نمی‌شوند، بلکه هدف آنها در تکالیف، فعالیت‌ها و تجاری می‌شوند که منجر به یادگیری می‌شود. در نتیجه، عوامل فوق باعث می‌شوند که اشتیاق تحصیلی باعث افزایش معنادار انگیزش پیشرفت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان شوند.

دیگر یافته‌ها نشان داد که اشتیاق به مدرسه بر انگیزش پیشرفت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی اثر مستقیم و معنادار داشت. این یافته‌ها در زمینه اثر اشتیاق تحصیلی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی با یافته‌های پژوهش Bakadorova & Raufelder (2017) و در زمینه اثر اشتیاق تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی با یافته‌های پژوهش Estevez et al (2021) همسو بود. در تبیین این یافته‌ها بر مبنای پژوهش Estevez et al (2021) می‌توان گفت که اشتیاق به مدرسه به‌عنوان میزان تعهد و مشارکت دانش‌آموز در برنامه‌دستی و فعالیت‌های مدرسه تعریف شده و به‌عنوان یک عنصر کلیدی برای ارتقای نتایج علمی و آموزشی در نظر گرفته می‌شود و دانش‌آموزانی که از این ویژگی برخوردارند بیان می‌کنند که با توجه به اهمیت فرایند یادگیری، در این فرایند درگیر می‌شوند و اشتیاق دانش‌آموزان به مدرسه برای یادگیری و داشتن انگیزه برای آن حیاتی است تا جایی که از آن به‌عنوان منادی مهم یادگیری نام برده می‌شود. در نتیجه، عوامل فوق می‌توانند نقش موثری در ارتقای انگیزش پیشرفت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان داشته باشند.

همچنین، یافته‌ها نشان داد که احساس تعلق به مدرسه بر انگیزش پیشرفت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی اثر مستقیم و معنادار داشت. این یافته‌ها در زمینه اثر اشتیاق تحصیلی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی با یافته‌های پژوهش‌های Korpershoek et al (2020) و Makian & Kalanta Kosheh (2015) و در زمینه اثر اشتیاق تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی با یافته‌های پژوهش‌های Demiroz (2020) و Ahmadi, et al (2019) همسو و با یافته‌های پژوهش Yazdanpour et al (2019) ناهمسو بود. نتایج پژوهش حاضر برخلاف نتایج پژوهش Yazdanpour et al (2019) حاکی از تاثیر مثبت و معنادار احساس تعلق به مدرسه بر پیشرفت تحصیلی بود که در تبیین این عدم همسویی می‌توان گفت اگرچه احساس تعلق به مدرسه نقش مهمی در برخی از ابعاد تحصیلی دانش‌آموزان دارد، اما در میان دانش‌آموزان ورزشکار نتوانسته سبب بهبود عملکرد تحصیلی آنان شود. این مساله نشان‌دهنده این مهم بود که احساس تعلق به مدرسه دارای ویژگی‌های انگیزشی مناسب در میان دانش‌آموزان ورزشکار جهت بهبود موفقیت تحصیلی آنان نیست و همین عوامل باعث ناهمسویی نتایج پژوهش آنان با نتایج پژوهش حاضر شده است. در تبیین اثر احساس تعلق به مدرسه بر انگیزش پیشرفت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی بر مبنای

پژوهش Sheykholeslami & Khakdal Ghojebeglo (2019) می‌توان گفت که احساس تعلق به مدرسه شکلی از تعلق است که اشاره به ادراک ذهنی دانش‌آموزان از ارزشمندی و مورد حمایت قرارگرفتن در محیط مدرسه دارد و این احساس به‌ویژه پایه‌ای بر احساسی از پذیرفته‌شدن، شمولیت یا استقبال در محیط مدرسه است. نکته مهم دیگر اینکه تعلق به مدرسه را به‌عنوان اینکه دانش‌آموزان چه احساسی نسبت به مدرسه خود دارند و تعلق که همسالان، معلمان و کادر آموزشی مدرسه برقرار می‌کنند، چگونه است، تعریف کردند و داشتن تعلق به مدرسه باعث کاهش رفتارهای ضداجتماعی و پرخطر و افزایش رفتارهای مثبت به‌ویژه رفتارهای مثبت تحصیلی می‌شود. در نتیجه، عوامل فوق باعث می‌شوند که احساس تعلق به مدرسه باعث افزایش معنادار انگیزش پیشرفت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان شوند.

علاوه بر آن، یافته‌ها نشان داد که متغیر انگیزش پیشرفت تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی اثر مستقیم و معنادار داشت. این یافته‌ها با یافته‌های پژوهش‌های Sivrikaya (2019) و Hossein Mardi & Hossein Mardi (2015) همسو بود. در تبیین این یافته‌ها بر مبنای پژوهش Mahmoodei, Erfani & Mohagheghi (2017) می‌توان گفت که یکی از متغیرهای موثر بر پیشرفت تحصیلی، عوامل انگیزشی است و پژوهش‌ها حاکی از آن می‌باشد که انگیزش و متغیرهای انگیزشی بر کارکردهای شناختی و تحصیلی دانش‌آموزان تاثیر زیادی دارد. انگیزش پیشرفت تحصیلی افراد، تحرک لازم را برای به پایان رساندن همراه با موفقیت در یک تکلیف، رسیدن به هدف یا دستیابی به درجه معینی از شایستگی که در کار خود دنبال می‌کنند، بوجود می‌آورد تا بالاخره بتوانند موفقیت لازم را در یادگیری و پیشرفت کسب نمایند. در نتیجه، عوامل فوق می‌توانند نقش موثری در افزایش انگیزش پیشرفت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان داشته باشند.

یافته‌های دیگر نشان داد که اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه با واسطه انگیزش پیشرفت تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی اثر غیرمستقیم و معنادار داشتند. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که اثر متغیرهای مرتبط با تحصیل به‌ویژه متغیرهای مثبت تحصیلی مانند اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه بر پیشرفت تحصیلی با واسطه مکانیسم‌های انگیزشی و رفتاری صورت می‌پذیرد که از مهم‌ترین مکانیسم‌های انگیزشی می‌توان به انگیزش درونی، اضطراب و استرس کم و میل، رغبت و تمایل به پیشرفت و از مهم‌ترین مکانیسم‌های رفتاری می‌توان به تلاش برای استفاده از راهبردهای یادگیری مناسب و پشتکار در مطالعه مطالب یادگیری اشاره کرد. از آنجایی که متغیر انگیزش پیشرفت تحصیلی هم دارای ابعاد انگیزشی و هم دارای ابعاد رفتاری است، لذا می‌تواند میانجی مناسبی بین متغیرهای اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه با پیشرفت تحصیلی باشد. در نتیجه، متغیرهای اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق به مدرسه از طریق انگیزش پیشرفت تحصیلی می‌توانند باعث افزایش پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان شوند.

از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به تک جنسیتی بودن نمونه و محدودشدن جامعه پژوهش به دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه مناطق ۲ و ۵ شهر تهران اشاره کرد که با توجه به آنها باید در تعمیم نتایج احتیاط کرد. بنابراین، انجام پژوهش بر روی دانش‌آموزان دختر یا دانش‌آموزان سایر مقاطع یا سایر مناطق شهر تهران و حتی سایر شهرها می‌تواند به یک جمع‌بندی کلی درباره روابط متغیرها کمک شایانی کند. پیشنهاد پژوهشی دیگر بررسی رابطه سایر متغیرهای مرتبط با تحصیل از جمله سرزندگی تحصیلی و سرسختی تحصیلی با پیشرفت تحصیلی می‌باشد. نتایج پژوهش حاضر برای متخصصان، مسئولان و برنامه‌ریزان نظام‌های آموزشی به‌ویژه برای متخصصان، مسئولان و برنامه‌ریزان نظام آموزش و پرورش تلوینجات کاربردی دارد. آنان با توجه به نتایج پژوهش حاضر، برای افزایش و ارتقای پیشرفت تحصیلی می‌توانند زمینه را برای بهبود اشتیاق تحصیلی، اشتیاق به مدرسه، احساس تعلق به مدرسه و انگیزش پیشرفت تحصیلی فراهم کنند.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از کسانی که در انجام پرسشنامه شرکت نمودند کمال تشکر را دارم.

References

- Aboutalebi H. (2021). The effect of academic motivation and academic seriousness on the academic achievement of female primary school students in district 7 of Karaj. *Journal of Management and Educational Perspective*, 2(4): 119-134.
- Ahmadi S, Hassani M, Mousavi M. (2019). The relationship between school ethical climate and students' sense of belonging to school and academic achievement. *Ethics in science and Technology*, 13(4): 125-132.
- Arslan G, Duru E. (2017). Initial development and validation of the school belongingness scale. *Child Indicators Research*, 10: 1043-1058.
- Bakadorova O, Raufelder D. (2017). The interplay of students' school engagement, school self-concept and motivational relations during adolescence. *Frontiers in Psychology*, 8(2171): 1-12.
- Datu JAD, King RB. (2018). Subjective well-being is reciprocally associated with academic engagement: A two-wave longitudinal study. *Journal of School Psychology*, 69: 100-110.
- Demiroz S. (2020). The relationship between secondary schools students' perceptions of school climate, their school belonging and their academic achievement. *Educational Reform Journal*, 5(2): 60-77.
- Estevez I, Rodriguez-Llorente C, Pineiro I, Gonzalez-Suarez R, Valle A. (2021). School engagement, academic achievement, and self-regulated learning. *Sustainability*, 13(3011): 1-15.
- Fang S, Ding D. (2020). The efficacy of group-based acceptance and commitment therapy on psychological capital and school engagement: A pilot study among Chinese adolescents. *Journal of Science*, 16: 134-143.
- Fredricks JA, Blumenfeld PC, Paris AH. (2004). School engagement: Potential of the concept, state of the evidence. *Review of Educational Research*, 74(1): 59-109.
- Hermans HJM. (1970). A questionnaire measure of achievement motivation. *Journal of Applied Psychology*, 54(4): 353-363.
- Hossein Mardi AA, Hossein Mardi Z. (2015). Prediction of academic achievement based on emotional intelligence and achievement motivation among students of Islamic Azad University of Roudehen branch in 2013. *Pajouhan Scientific Journal*, 13(3): 15-22.
- Hughes JN, Im MH, Allee PJ. (2015). Effect of school belonging trajectories in grades 6–8 on achievement: Gender and ethnic differences. *Journal of School Psychology*, 53(6): 493-507.
- Jiang S, Dong L. (2020). The effects of teacher discrimination on depression among migrant adolescents: Mediated by school engagement and moderated by poverty status. *Journal of Affective Disorders*, 275: 260-267.
- Jiang W, Xiao Z, Liu Y, Guo K, Jiang J, Du X. (2019). Reciprocal relations between grit and academic achievement: A longitudinal study. *Learning and Individual Differences*, 71: 13-22.
- Karaman MA, Watson JC. (2017). Examining associations among achievement motivation, locus of control, academic stress, and life satisfaction: A comparison of U.S. and international undergraduate students. *Personality and Individual Differences*, 111: 106-110.
- Korpershoek H, Canrinus ET, Fokkens-Bruinsma M, De Boer H. (2020). The relationships between school belonging and students' motivational, social-emotional, behavioural, and academic outcomes in secondary education: a meta-analytic review. *Research Papers in Education*, 35(6): 641-680.
- Kwon K, Kupzyk K, Benton A. (2018). Negative emotionality, emotion regulation, and achievement: Cross-lagged relations and mediation of academic engagement. *Learning and Individual Differences*, 67: 33-40.
- Lai HL, Lee YF, Lai KC. (2020). The influence of humanised anatomical pedagogy on psychophysiological responses and academic achievement in nursing students. *Journal of Professional Nursing*, 36(4): 245-250.
- Larson KE, Bottiani JH, Pas ET, Kush JM, Bradshaw CP. (2019). A multilevel analysis of racial discipline disproportionality: A focus on student perceptions of academic engagement and disciplinary environment. *Journal of School Psychology*, 77: 152-167.
- Lee CKJ, Huang J. (2021). The relations between students' sense of school belonging, perceptions of school kindness and character strength of kindness. *Journal of School Psychology*, 84: 95-108.

- Li C, Jiang S. (2018). Social exclusion, sense of school belonging and mental health of migrant children in China: A structural equation modeling analysis. *Children and Youth Services Review*, 89: 6-12.
- Ma Y, Bennett D. (2021). The relationship between higher education students' perceived employability, academic engagement and stress among students in China. *Education & Training*, 63(5): 744-762.
- Mahmoodi H, Erfani N, Mohagheghi H. (2017). Developing a model to explain and predict of academic achievement based on psychological basic needs and motivation of academic achievement. *Research in Curriculum Planning*, 14(26): 67-80.
- Makian RS, Kalanta Kosheh SM. (2015). Normalizing sense of belonging to school questionnaire and its relationship with academic burnout and achievement motivation among Persian students. *Educational Measurement*, 6(20): 119-138.
- Maponya TJ. (2020). The instructional leadership role of the school principal on learners' academic achievement. *African Educational Research Journal*, 8(2): 183-193.
- Meens EEM, Bakx AWEA, Klimstra TA, & Denissen JJA. (2018). The association of identity and motivation with students' academic achievement in higher education. *Learning and Individual Differences*, 64: 54-70.
- Moradi Kh, Asadzadeh H, Karami A, Najafi M. (2019). Modeling the academic achievements based on academic emotions and academic engagement with the mediating role of positive development youth. *Educational Psychology*, 15(51): 147-173.
- Naami A, Piriayie S. (2012). The relationship between the dimensions of academic motivation and the academic motivation of year students third high schools in Ahvaz. *Journal of Research in Educational Science*, 6(16): 29-42.
- Rasoli Khorshidi F, Arab Ameri M, Bahrami M. (2019). Abstract validity and reliability of student engagement in school scale. *Journal of Educational Psychology Studies*, 16(34): 77-92. (In Persian)
- Rasouli Khorshidi F, Sarami Gh, Naderi H, Shojaei AA. (2018). Structural equation modeling on test anxiety and locus of control on academic achievement by achievement motivation as a mediator. *Journal of Psychological Science*, 17(69): 619-627.
- Rodriguez S, Nunez JC, Valle A, Freire C, Ferradas MD, Rodriguez-Llorente C. (2019). Relationship between students' prior academic achievement and homework behavioral engagement: The mediating/moderating role of learning motivation. *Frontiers in Psychology*, 10(1047): 1-10.
- Rossi F, Rosli A, Yip N. (2017). Academic engagement as knowledge co-production and implications for impact: Evidence from Knowledge Transfer Partnerships. *Journal of Business Research*, 80: 1-9.
- Sheykholeslami A, Khakdal Ghojebeglo S. (2019). The study of psychometric properties of the brief school belongingness scale. *Educational Measurement*, 9(33): 175-188.
- Sivrikaya AH. (2019). The relationship between academic motivation and academic achievement of the students. *Asian Journal of Educational and Training*, 5(2): 309-315.
- Takase M, Yoshida I. (2021). The relationships between the types of learning approaches used by undergraduate nursing students and their academic achievement: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Professional Nursing*, 37(5): 836-845.
- Veiga FH. (2016). Assessing student engagement in school: Development and validation of a four-dimensional scale. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 217: 813-819.
- Wang MT, Eccles JS. (2013). School context, achievement motivation, and academic engagement: A longitudinal study of school engagement using a multidimensional perspective. *Learning and Instruction*, 28, 12-23.
- Wang MT, Willett JB, Eccles JS. (2011). The assessment of school engagement: Examining dimensionality and measurement invariance by gender and race/ethnicity. *Journal of School Psychology*, 49(4): 465-480.
- Watson PWSJ, Sotardi VA, Park J, Roy D. (2021). Gender self-confidence, scholastic stress, life satisfaction, and perceived academic achievement for adolescent New Zealanders. *Journal of Adolescence*, 88: 120-133.
- Wong TKY, Parent AM, Konishi C. (2019). Feeling connected: The roles of student-teacher relationships and sense of school belonging on future orientation. *International Journal of Educational Research*, 94: 150-157.

- Yang MY, Chen Z, Rhodes JLF, Orooji M. (2018). A longitudinal study on risk factors of grade retention among elementary school students using a multilevel analysis: Focusing on material hardship and lack of school engagement. *Children and Youth Services Review*, 88: 25-32.
- Yarahmadi Y, Ebrahimibakht H, Asadzadeh H, Ahmadian H. (2018). The effectiveness of academic buoyancy training program on students' academic performance, academic engagement, and academic buoyancy. *Journal of Research in Teaching*, 6(2): 163-182.
- Yazdanpour M, Barghi Moghadam J, Mirsamadi H. (2019). Relationship between the sense of school belonging and the academic achievement in the student athletes with the role of mediocrity of academic excellence. *Sport Psychology Studies*, 8(29): 123-136.
- Zebing W. (2019). Academic motivation, engagement, and achievement among college students. *College Student Journal*, 53: 99-112.
- Zhu X, Tian L, Zhou J, Huebner ES. (2019). The developmental trajectory of behavioral school engagement and its reciprocal relations with subjective well-being in school among Chinese elementary school students. *Children and Youth Services Review*, 99: 286-295.

The Relationship of Academic Engagement, School Engagement and School Belonging with Academic Achievement by Mediated the Academic Achievement Motivation in Male Students

Ali Asghar Hosseinmardi¹
Shohreh Ghorban Shiroodi^{2*}
Mohammad Reza Zarbakhsh Bahri³
TaHER Tizdast⁴

Abstract

Purpose: The aim of this research was determine the relationship of academic engagement, school engagement and school belonging with academic achievement by mediated the academic achievement motivation in male students.

Methodology: This study was a descriptive from type of correlation. The study population was senior male students of districts 2 and 5 of Tehran city in the academic years of 2018-19. The sample size was estimated 604 people who were selected by multi-stage cluster sampling method. The research tools were included the academic engagement questionnaire (Fredericks et al, 2004), school engagement scale (Viga, 2016), school belonging scale (Arslan & Duru, 2017), academic achievement motivation questionnaire (Hermans, 1970) and average of the previous semester as an indicator of academic achievement. Data were analyzed with using Pearson correlation coefficients and path analysis methods in SPSS and AMOS software.

Findings: The findings showed that the mode of academic engagement, school engagement and school belonging with academic achievement by mediated the academic achievement motivation had a good fit. Also, all three variables of academic engagement, school engagement and school belonging on academic achievement motivation and academic achievement and the variable of academic achievement motivation on academic achievement had a direct and significant effect ($P < 0.05$). In addition, academic engagement, school engagement and school belonging by mediated the academic achievement motivation had an indirect and significant effect on academic achievement ($P < 0.05$).

Conclusion: According to the results to increase and promote academic achievement, it is possible to provide the basis for improving the academic engagement, school engagement, school belonging and academic achievement motivation.

Keywords: Academic engagement, school engagement, school belonging, academic achievement, academic achievement motivation

---

¹ PhD Student in General Psychology, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Mazandaran, Iran. hosseinmardi@mailsac.com

² Associate Professor, Department of Psychology, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Mazandaran, Iran (Correcompanding Author). drshohrehshiroodi@gmail.com

³ Assistant Professor, Department of Psychology, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Mazandaran, Iran. Rzarbakhsh@yahoo.com

⁴ Assistant Professor, Department of Psychology, Tonekabon Branch, Islamic Azad University, Mazandaran, Iran. tizdast@mailsac.com